

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. spalio 5 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutartys – Direktyva 2004/18/EB – 1 straipsnio 9 dalis – Sąvoka „perkančioji organizacija“ – Bendrovė, kurios kapitalas priklauso perkančiajai organizacijai – Grupės vidaus sandoriai“

Byloje C-567/15

dėl Vilniaus apygardos teismo (Lietuva) 2015 m. spalio 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2015 m. lapkričio 2 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

UAB „LitSpecMet“

prieš

UAB „Vilniaus lokomotyvų remonto depas“,

dalyvaujant

UAB „Plienmetas“,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija)

kuri sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, ketvirtosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai E. Juhász (pranešėjas), C. Vajda ir C. Lycourgos, generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

posėdžio sekretorius I. Illéssy, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. vasario 9 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- UAB „LitSpecMet“, atstovaujamos advokatės C. Maczkovics ir advokatų R. Martens ir V. Ostrovskio,
- UAB „Vilniaus lokomotyvų remonto depas“, atstovaujamos advokato D. Soloveičik ir bendrovės atstovo G. Jokubausko,
- Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos D. Kriaučiūno, D. Stepanienės ir R. Butvydytės,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller,

* Proceso kalba: lietuvių.

– Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes, M. Figueiredo ir F. Batista,
– Europos Komisijos, atstovaujamos A. Tokár, A. Steiblytės ir J. Jokubauskaitės,
susipažinęs su 2017 m. balandžio 27 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, 2004, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132, klaidų ištaisymas OL L 339, 2014 11 26, p. 14), iš dalies pakeistos 2011 m. lapkričio 30 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1251/2011 (OL L 319, 2011, p. 43; toliau – Direktyva 2004/18), 1 straipsnio 9 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant UAB „LitSpecMet“ ginčą su UAB „Vilniaus lokomotyvų remonto depas“ (toliau – VLRD) dėl juodųjų metalų ruošinių pirkimo sutarties, kurią ši nusprendė iš dalies sudaryti su *LitSpecMet*.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyva 2004/18 nuo 2016 m. balandžio 18 d. buvo panaikinta ir pakeista 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18 (OL L 94, 2014, p. 65).
- 4 Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 2 dalies c punkte „viešojo prekių pirkimo sutartys“ buvo apibrėžiamos kaip viešojo pirkimo sutartys, kurios yra kitos nei darbų pirkimo sutartys ir kurių dalykas yra prekių pirkimas, lizingas, nuoma arba pirkimas išsimokėtinai, su galimybe pirkti arba be jos.
- 5 Šios direktyvos 1 straipsnio 9 dalyje buvo nustatyta:

„„Perkančiosios organizacijos“ – tai valstybės, regionų ar vietos valdžios institucijos, įstaigos, kurių veiklą reglamentuoja viešoji teisė, tų institucijų ir (arba) įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja viešoji teisė, asociacijos.

„Įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja viešoji teisė“ reiškia bet kurią įstaigą, kuri:

- a) skirta specialiai viešiesiems interesams, kurie yra nepramoninio ir nekomercinio pobūdžio, tenkinti;
- b) turi juridinio asmens statusą; ir
- c) didžiąja dalimi yra finansuojama iš valstybės, regionų ar vietos valdžios institucijų ar kitų įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja viešoji teisė, lėšų; arba yra valdoma šių institucijų ir kitų minėtų įstaigų; arba turinti administraciją, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusė narių yra paskirti valstybės, regiono ar vietos valdžios institucijų arba kitų įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja viešoji teisė.

<...>“

- 6 Šios direktyvos 7 straipsnyje „Viešojo pirkimo sutarčių vertės ribos“ buvo nustatyta:

„Ši direktyva taikoma viešosioms [viešojo pirkimo] sutartims, kurios įeina į jos taikymo sritį ir kurioms netaikomos 10 ir 11 straipsniuose bei 12–18 straipsniuose numatytos išimtys, ir kurių apskaičiuota vertė be PVM yra lygi arba viršija šias ribas:

<...>

- b) 200 000 eurų:

– viešojo prekių tiekimo ir paslaugų sutartims, kurias sudaro kitos, nei nurodyta IV priede, perkančiosios organizacijos,

<...>“

Lietuvos Respublikos teisė

- 7 Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo, kuriuo į Lietuvos teisę perkelta Direktyva 2004/18, 4 straipsnyje „Perkančioji organizacija“ numatyta:

„1. Perkančioji organizacija yra:

- 1) valstybės ar savivaldybės valdymo institucija;
- 2) viešasis ar privatusis juridinis asmuo, kuris atitinka šio straipsnio 2 dalies sąlygas;
- 3) šios dalies 1 punkte nurodytų institucijų ir (ar) 2 punkte nurodytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų asociacija;
- 4) šio įstatymo 70 straipsnio 1 dalies 2, 3 ir 4 punktuose nurodytos perkančiosios įmonės, veikiančios vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srityje.

2. Viešasis ar privatusis juridinis asmuo (išskyrus valstybės ar savivaldybių valdymo institucijas) yra perkančioji organizacija, jeigu visa ar tam tikra jo veiklos dalis yra skirta specialiai viešiesiems interesams, kurie yra nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio, tenkinti ir atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

- 1) jo veikla yra daugiau kaip 50 procentų finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžetų arba kitų valstybės ar savivaldybių fondų lėšų, arba kitų šioje dalyje nustatytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų lėšų;
- 2) yra kontroliuojamas (valdomas) valstybės ar savivaldybių institucijų arba kitų šioje dalyje nustatytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų;
- 3) turi administraciją, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusė narių yra skiriami valstybės ar savivaldybių institucijų arba šioje dalyje nurodytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų. <...>“

- 8 Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje nurodyta:

„Šio įstatymo reikalavimai netaikomi pirkimams, jeigu perkančioji organizacija sudaro sutartį su atskira juridinio asmens statusą turinčiu subjektu, kurį ji kontroliuoja kaip savo pačios tarnybą ar struktūrinį padalinį ir kuriame ji yra vienintelė dalyvė (arba įgyvendina valstybės ar savivaldybės, kaip vienintelės

dalyvės, teisės ir pareigos), ir jeigu kontroliuojamas subjektas ne mažiau kaip 90 procentų pardavimo pajamų per paskutinius finansinius metus (arba per laiką nuo subjekto įsteigimo dienos, jeigu subjektas vykdė veiklą mažiau kaip vienus finansinius metus) gauna iš veiklos, skirtos perkančiosios organizacijos poreikiams tenkinti ar perkančiosios organizacijos funkcijoms atlikti.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 9 VLRD yra komercinė bendrovė, įsteigta 2003 m. reorganizavus AB „Lietuvos geležinkeliai“ (toliau – bendrovė „Lietuvos geležinkeliai“); jos veiklą, be kita ko, sudaro lokomotyvų, vagonų, elektrovežių ir variklinių transporto priemonių gamyba ir techninė priežiūra.
- 10 VLRD yra bendrovės „Lietuvos geležinkeliai“, kuri yra vienintelė VLRD akcininkė, patronuojamoji bendrovė. Klostantis faktinėms aplinkybėms bendrovė „Lietuvos geležinkeliai“ buvo pagrindinė VLRD klientė: jos užsakymai sudarė apie 90 proc. VLRD apyvartos.
- 11 2013 m. VLRD paskelbė supaprastintą atvirą juodųjų metalų ruošinių pirkimo konkursą; į kvietimą dalyvauti šiame konkurse atsiliepė *LitSpecMet*, ji vėliau pripažinta laimėtoja dėl dalies pasiūlymo.
- 12 *LitSpecMet* reikalavo pripažinti negaliojančiais minėto konkurso rezultatus ir paskelbti naują konkursą, vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis, nes, jos nuomone, VLRD yra perkančioji organizacija, kaip tai suprantama pagal šį įstatymą.
- 13 Šiuo klausimu *LitSpecMet* iš esmės teigė, kad, pirma, VLRD įsteigta bendrovės „Lietuvos geležinkeliai“, kuri yra valstybės finansuojama įmonė ir kuriai pavesta teikti viešąsias paslaugas, poreikiams tenkinti, ir, antra, sąlygos, kuriomis ji patronuojančiajai bendrovei teikė paslaugas ir tiekė prekes, neatitiko įprastų konkurencijos sąlygų. Tuo remdamasi *LitSpecMet* padarė išvadą, jog šių aplinkybių pakanka, kad VLRD veiklą būtų galima laikyti skirta viešojo intereso poreikiams, kurie yra nepramoninio ir nekomercinio pobūdžio, tenkinti, taigi laikyti, kad ši bendrovė yra perkančioji organizacija, kuriai taikomos viešųjų pirkimų taisyklės.
- 14 Vilniaus apygardos teismas (Lietuva) atmetė *LitSpecMet* reikalavimus. Lietuvos apeliacinis teismas šį sprendimą paliko nepakeistą.
- 15 Tuo tikslu Lietuvos apeliacinis teismas, be kita ko, pažymėjo, kad VLRD įsteigta tam, kad užsiimtų ūkine komercine veikla ir siektų pelno, o tai patvirtina aplinkybė, jog jos veiklos rizika teko tik jai ir valstybė jos patiriamų nuostolių nekompensavo. Apeliacinis teismas taip pat nusprendė, kad VLRD veikla negali būti vertinama kaip tenkinanti visų valstybės piliečių viešojo intereso poreikį, nes įrodyta, jog VLRD veikė konkurencinėje aplinkoje ir, nors klostantis bylos aplinkybėms beveik visi jos pardavimo sandoriai buvo sudaryti su bendrove „Lietuvos geležinkeliai“, iš veiklos planų matyti, kad 2016 m. šie pardavimai turėjo sudaryti tik 15 proc. VLRD komercinių sandorių.
- 16 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas panaikino Lietuvos apeliacinio teismo nutartį.
- 17 Tuo tikslu Lietuvos Aukščiausiasis Teismas rėmėsi prielaida, kad sprendimas jo nagrinėjamoje byloje priklauso nuo to, kaip reikėtų aiškinti Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 9 dalies antros pastraipos a punkte vartojamą frazę „įstaiga, kuri <...> skirta specialiai viešiesiems interesams, kurie yra nepramoninio ir nekomercinio pobūdžio, tenkinti“, kuri pakartota Viešųjų pirkimų įstatymo 4 straipsnyje.
- 18 Šiuo klausimu Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, be kita ko, pažymėjo, kad dėl Teisingumo Teismo pasirinkto funkcinio sąvokos „įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja viešoji teisė“ aiškinimo metodo, siekiant nustatyti, ar subjektas yra perkančioji organizacija, reikėtų atsižvelgti į įvairius analizės

elementus, kaip antai: konkurencijos rinkoje, kurioje jis veikia, buvimą (arba nebuvimą), atitinkamo subjekto įsteigimo aplinkybes, galimybę šį subjektą pakeisti kitu (arba jos nebuvimą) arba tai, ar subjektas prisiima savo veiklos riziką.

- 19 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas iš esmės pažymėjo, kad nei pirmosios instancijos teismas, nei apeliacinis teismas neišnagrinėjo VLRD vykdomos ūkinės veiklos ypatumų, tarp jų ir konkurencijos jos vykdomos veiklos sektoriuje intensyvumo. Jis nusprendė, kad šie teismai pernelyg didelę reikšmę suteikė VLRD įmonės formai – šiuo atveju komercinės bendrovės formai – ir dėl to padarė išvadą, kad VLRD nebuvo perkančioji organizacija.
- 20 Be to, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad VLRD kasmet sudarydavo vidutiniškai po penkiolika sandorių su savo patronuojančiąja bendrove, kuri tokiems sandoriams neprivalėjo taikyti viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės normų. Šiuo klausimu jis pabrėžė, kad jeigu patronuojančioji bendrovė pati vykdytų savo patronuojamosios bendrovės veiklą, ji privalėtų taikyti šias teisės normas pirkdama transporto priemones, medžiagas ir kitas lokomotyvų ir riedmenų remontui ar kitiems darbams reikalingas prekes, kaip to reikalaujama pagal Viešųjų pirkimų įstatymą. Jis paminėjo, kad tokiu atveju reiktų išnagrinėti, ar tai, kad patronuojančioji bendrovė tam tikroms ūkio operacijoms, kurios yra visuotinės svarbos, vykdyti naudojasi patronuojamosios bendrovės paslaugomis, nesudaro sąlygų išvengti viešųjų pirkimų teisės aktų taikymo.
- 21 Byla grąžinta Lietuvos apeliaciniam teismui; šis panaikino Vilniaus apygardos teismo sprendimą ir grąžino jam bylą nagrinėti iš naujo.
- 22 Šiomis aplinkybėmis Vilniaus apygardos teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„[1. A]r Direktyvos 2004/18/EB 1 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinama taip, kad bendrovė, kuri:

- yra įsteigta perkančios organizacijos, kuri vykdo veiklą geležinkelio transporto srityje: viešosios geležinkelio infrastruktūros valdymas; keleivių pervežimas ir krovinių pervežimas;
- savarankiškai vykdo komercinę veiklą, nustato veiklos strategiją, priima sprendimus dėl bendrovės veiklos sąlygų (prekių rinkos, klientų segmento ir pan.), dalyvauja konkurencinėje rinkoje visoje Europos Sąjungoje ir už Europos [S]ąjungos rinkos, teikdama riedmenų gamybos, riedmenų remonto paslaugas, bei dalyvauja su šia veikla susijusiuose pirkimuose, siekdama gauti užsakymų iš trečiųjų asmenų (ne motininės bendrovės);
- teikia riedmenų remonto paslaugas savo steigėjai vidaus sandorių pagrindu ir šių paslaugų vertė sudaro 90 proc. visos bendrovės veiklos;
- bendrovės teikiamos paslaugos steigėjai yra skirtos steigėjos keleivių ir krovinių pervežimo veiklai užtikrinti,

nėra laikytina perkančiąja organizacija?

- [2.] Jeigu Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nustato, kad bendrovė yra laikytina perkančiąja organizacija pagal anksčiau nurodytas aplinkybes, ar Direktyvos 2004/18/EB 1 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinama taip, kad bendrovė netenka perkančios[ios] organizacijos statuso, kai riedmenų remonto paslaugų perkančia[jai] organizacijai, kuri yra bendrovės steigėja, vidaus sandorių pagrindu vertė sumažėja ir sudaro mažiau nei 90 proc. arba nepagrindinę visos bendrovės veiklos finansinės apyvartos dalį?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 23 Šiais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 9 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad bendrovė, kuri, pirma, visa priklauso perkančiajai organizacijai, vykdančiai viešojo intereso poreikiams tenkinti skirtą veiklą, ir, antra, sudaro tiek sandorius su šia perkančiąja organizacija, tiek sandorius konkurencinėje rinkoje, gali būti kvalifikuojama kaip „įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja viešoji teisė“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, ir prireikus kokią reikšmę turi aplinkybė, jog ateityje vidaus sandorių vertė gali sudaryti mažiau nei 90 proc. visos bendrovės veiklos finansinės apyvartos arba nepagrindinę jos dalį.
- 24 Pirmiausia reikia pažymėti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šioje byloje nepateikė jokių nuorodų dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo pirkimo vertės, todėl neįmanoma tiksliai nustatyti, ar šio pirkimo vertė viršija Direktyvos 2004/18 7 straipsnio b punkte nustatytą ribinę vertę, ar jos neviršija ir ar pagrindinėje byloje tenkinama viena iš esminių šios direktyvos taikymo sąlygų.
- 25 Kadangi nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo santykiai vykstant prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrai grindžiami bendradarbiavimo principu, nesant tokio išankstinio prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo konstatavimo, prašymas netampa nepriimtinas, jei, nepaisant šio trūkumo, Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į bylos medžiagą, mano, kad gali prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą. Taip, be kita ko, yra tuo atveju, kai prašyme priimti prejudicinį sprendimą yra pakankamai reikšmingų duomenų, leidžiančių manyti, kad antrinės teisės akto taikymo sąlygos gali būti tenkinamos. Vis dėlto Teisingumo Teismo atsakymas siejamas su sąlyga, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuos, jog šios sąlygos tenkinamos (pagal analogiją žr. 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.* C-113/13, EU:C:2014:2440, 48 punktą).
- 26 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar šioje byloje tenkinama sąlyga dėl Direktyvos 2004/18 7 straipsnio b punkte numatytos 200 000 eurų ribinės vertės.
- 27 Neginčijama, kad bendrovės „Lietuvos geležinkeliai“ veikla, apimanti viešųjų keleivinio transporto paslaugų teikimą, laikoma skirta viešojo intereso poreikiams tenkinti ir kad ši bendrovė turi būti kvalifikuojama kaip „įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja viešoji teisė“, taigi ir kaip „perkančioji organizacija“.
- 28 Taigi pirmuoju klausimu siekiama išsiaiškinti, ar VLRD taip pat turi būti kvalifikuojama kaip „įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja viešoji teisė“.
- 29 Kaip matyti iš Direktyvos 2004/18 1 straipsnio antros pastraipos 9 dalies a–c punktų, „įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja viešoji teisė“, yra bet kuri įstaiga, kuri, pirma, skirta specialiai viešiesiems interesams, kurie yra nepramoninio ir nekomercinio pobūdžio, tenkinti, antra, turi juridinio asmens statusą ir, trečia, didžiąja dalimi finansuojama iš valstybės, regionų ar vietos valdžios institucijų ar kitų įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja viešoji teisė, lėšų, arba yra jų kontroliuojama, arba turi administracinę, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusė narių yra skiriami valstybės, regiono ar vietos valdžios institucijų arba kitų įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja viešoji teisė.
- 30 Kaip ne kartą yra pripažinęs Teisingumo Teismas, šiame straipsnyje išvardytos sąlygos yra kumuliacinės, todėl, jei netenkinama bent viena iš jų, subjektas negali būti pripažintas „įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja viešoji teisė“, taigi ir „perkančiąja organizacija“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2004/18 (šiuo klausimu žr. 2003 m. gegužės 22 d. Sprendimo *Korhonen ir kt.*, C-18/01, EU:C:2003:300, 32 punktą ir 2008 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Ing. Aigner*, C-393/06, EU:C:2008:213, 36 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 31 Atsižvelgiant į direktyvų viešųjų pirkimų srityje tikslus, kuriais siekiama išvengti rizikos, jog perkančiosioms organizacijoms sudarant viešojo pirkimo sutartis pirmenybė bus teikiama nacionaliniams konkurso dalyviams ar kandidatams, ir pašalinti galimybę, kad valstybės, savivaldybės ar kitų įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja viešojo teisė, finansuojamas ar kontroliuojamas subjektas vadovausis ne ekonominiais, o kitais kriterijais, sąvoka „perkančioji organizacija“, įskaitant sąvoką „įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja viešojo teisė“, turi būti aiškinama plačiai ir naudojant funkcinį aiškinimo metodą (šiuo klausimu žr. 2003 m. gegužės 15 d. Sprendimo Komisija / Ispanija, C-214/00, EU:C:2003:276, 53 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 32 Atrodo, VLRD tenkina Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 9 dalies antros pastraipos b ir c punktuose numatytas sąlygas. Neginčijama, kad ji turi juridinio asmens statusą. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatavo, kad visas VLRD kapitalas priklauso bendrovei „Lietuvos geležinkeliai“ ir kad ši ją „kontroliuoja“.
- 33 Todėl vienintelis klausimas, kurį reikia išnagrinėti, yra šis: ar VLRD yra „įstaiga, skirta specialiai viešiesiems interesams, kurie yra nepramoninio ir nekomercinio pobūdžio, tenkinti“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 9 dalies antros pastraipos a punktą.
- 34 Iš Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 9 dalies antros pastraipos a punkto formuluotės matyti, kad jame įtvirtintą reikalavimą turi tenkinti tas subjektas, dėl kurio kvalifikavimo sprendžiama, o ne kitas subjektas, net jeigu šis yra to pirmojo subjekto patronuojančioji bendrovė, kuriai jis tiekia prekes ir teikia paslaugas. Taigi tam, kad įmonė būtų laikoma perkančiąja organizacija, nepakanka, kad ją pačią būtų įsteigusi perkančioji organizacija arba kad jos veikla būtų finansuojama iš finansinių išteklių, gautų iš perkančiosios organizacijos vykdomos veiklos (1998 m. sausio 15 d. Sprendimo *Mannesmann Anlagenbau Austria ir kt.*, C-44/96, EU:C:1998:4, 39 punktas).
- 35 Be to, reikia atsižvelgti į tai, kad žodžio „specialiai“ vartojimas rodo Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimą privalomas viešųjų pirkimų teisės normas taikyti tik subjektams, įsteigtiems siekiant specialaus tikslo – tenkinti viešojo intereso poreikius, kurie yra nepramoninio ir nekomercinio pobūdžio – kurių veikla tokius poreikius tenkina.
- 36 Todėl pirmiausia reikia nustatyti, ar VLRD įsteigta siekiant specialaus tikslo tenkinti viešojo intereso poreikius ir ar jos veikla tuos poreikius tikrai tenkina, o tada prireikus išnagrinėti, ar tokie poreikiai yra nepramoninio ir nekomercinio pobūdžio (šiuo klausimu žr. 2003 m. gegužės 22 d. Sprendimo *Korhonen ir kt.*, C-18/01, EU:C:2003:300, 40 punktą).
- 37 Šioje byloje iš pirmojo klausimo formuluotės matyti, kad VLRD tiekia prekes ir teikia paslaugas, „skirt[a]s [patronuojančiosios bendrovės] keleivių ir krovinių pervežimo veiklai užtikrinti“.
- 38 Iš tiesų, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad VLRD įsteigta restruktūrizavus bendrovę „Lietuvos geležinkeliai“ ir kad „tiek [VLRD] įsteigimas, tiek jo[s] veikla ir toliau skirta jos steigėjos poreikiams, kurie susiję su viešojo intereso <...> užtikrinimu, tenkin[ti]“. Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagrindinėje byloje VLRD veikla, būtent lokomotyvų ir vagonų gamyba ir remontas, šių prekių tiekimas ir šių paslaugų teikimas bendrovei „Lietuvos geležinkeliai“, yra būtina tam, kad ši galėtų vykdyti savo veiklą, skirtą viešojo intereso poreikiams tenkinti.
- 39 Taigi atrodo kad VLRD buvo įsteigta siekiant specialaus tikslo – tenkinti savo patronuojančiosios bendrovės poreikius, nes poreikiai, kuriuos pavesta tenkinti VLRD, yra būtina šios patronuojančiosios bendrovės vykdomos viešojo intereso veiklos sąlyga, tačiau tai patikrinti turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

- 40 Reikia pažymėti, kad neturi reikšmės tai, jog, be veiklos, skirtos viešojo intereso poreikiams tenkinti, aptariamas subjektas vykdo dar ir kitą veiklą, siekdamas pelno, konkurencinėje rinkoje (šiuo klausimu žr. 1998 m. sausio 15 d. Sprendimo *Mannesmann Anlagenbau Austria ir kt.*, C-44/96, EU:C:1998:4, 25 punktą ir 2008 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Ing. Aigner*, C-393/06, EU:C:2008:213, 47 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 41 Taigi tai, kad VLRD vykdo ne tik viešojo intereso poreikiams tenkinti skirtą veiklą, sudarydama vidaus sandorius su bendrove „Lietuvos geležinkeliai“, tam, kad ši galėtų vykdyti transporto veiklą, bet ir kitą veiklą, siekdama pelno, šiuo atžvilgiu reikšmės neturi.
- 42 Vertinant, ar subjektą apima sąvoka „įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja viešoji teisė“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 9 dalies antros pastraipos a punktą, taip pat būtina, kad jis tenkintų viešojo intereso poreikius, kurie yra nepramoninio ir nekomercinio pobūdžio.
- 43 Šiuo klausimu pažymėtina, kad vertinant šį pobūdį būtina atsižvelgti į visas svarbias teises ir faktines aplinkybes, pavyzdžiui, aptariamo subjekto įsteigimo aplinkybes ir sąlygas, kuriomis jis vykdo savo veiklą, skirtą viešojo intereso poreikiams tenkinti, įskaitant, be kita ko, konkurencijos rinkoje nebuvimą, tai, kad tikslas nėra pelno siekimas, kad neprisiimama su šia veikla susijusi rizika, ir galimą nagrinėjamos veiklos valstybinį finansavimą.
- 44 Kaip yra nusprendęs Teisingumo Teismas, jeigu, kiek tai susiję su veikla, skirta viešojo intereso poreikiams tenkinti, subjektas vykdo veiklą įprastomis rinkos sąlygomis, siekia pelno ir vykdydamas savo veiklą prisiima nuostolius, mažai tikėtina, kad poreikiai, kuriuos jis tenkina, būtų nepramoninio ir nekomercinio pobūdžio (2003 m. spalio 16 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-283/00, EU:C:2003:544, 81 ir 82 punktai ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 45 Vis dėlto vien išplėtotos konkurencijos buvimas neleidžia teigti, kad nėra viešojo intereso, kuris yra nepramoninio ir nekomercinio pobūdžio.
- 46 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas bylos faktines ir teises aplinkybes, turi patikrinti, ar sprendimo sudaryti pagrindinėje byloje nagrinėjamą pirkimo sutartį priėmimo momentu VLRD veikla, skirta viešojo intereso poreikiams tenkinti, buvo vykdoma konkurencijos sąlygomis ir ypač ar, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, VLRD galėjo vadovautis ne ekonominiais, o kitais kriterijais.
- 47 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nutartyje nurodyta aplinkybė, jog vidaus sandorių su bendrove „Lietuvos geležinkeliai“ vertė, palyginti su bendra VLRD apyvarta, ateityje gali sumažėti, neturi reikšmės, nes šis teismas turi vertinti šios bendrovės padėtį sprendimo sudaryti nagrinėjamą sutartį priėmimo momentu.
- 48 Todėl į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip: Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 9 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad bendrovė, kuri, pirma, visa priklauso perkančiajai organizacijai, vykdančiai viešojo intereso poreikiams tenkinti skirtą veiklą, ir, antra, sudaro tiek sandorius su šia perkančiąja organizacija, tiek sandorius konkurencinėje rinkoje, turi būti kvalifikuojama kaip „įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja viešoji teisė“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jeigu šios bendrovės veikla yra būtina tam, kad minėta perkančioji organizacija galėtų vykdyti savo veiklą, ir jeigu, tenkindama viešojo intereso poreikius, ši bendrovė vadovaujasi ne ekonominiais, o kitais kriterijais, o tai patikrinti turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Šiuo klausimu neturi reikšmės aplinkybė, jog ateityje vidaus sandorių vertė gali sudaryti mažiau nei 90 proc. visos bendrovės veiklos finansinės apyvartos arba nepagrindinę jos dalį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 49 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo, iš dalies pakeistos 2011 m. lapkričio 30 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1251/2011, 1 straipsnio 9 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad bendrovė, kuri, pirma, visa priklauso perkančiajai organizacijai, vykdančiai viešojo intereso poreikiams tenkinti skirtą veiklą, ir, antra, sudaro tiek sandorius su šia perkančiąja organizacija, tiek sandorius konkurencinėje rinkoje, turi būti kvalifikuojama kaip „įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja viešoji teisė“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jeigu šios bendrovės veikla yra būtina tam, kad minėta perkančioji organizacija galėtų vykdyti savo veiklą, ir jeigu, tenkindama viešojo intereso poreikius, ši bendrovė vadovaujasi ne ekonominiais, o kitais kriterijais, o tai patikrinti turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Šiuo klausimu neturi reikšmės aplinkybė, jog ateityje vidaus sandorių vertė gali sudaryti mažiau nei 90 proc. visos bendrovės veiklos finansinės apyvartos arba nepagrindinę jos dalį.

von Danwitz

Lenaerts

Juhász

Vajda

Lycourgos

Paskelbta 2017 m. spalio 5 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris
A. Calot Escobar

Ketvirtosios kolegijos
pirmininkas
T. von Danwitz